

5

Slniečko

3 KčS

ROČNÍK 43.

JANUÁR 1989

ILUSTROVAL JÁN ONDRISKA

Čo robia zrkadlá potme

PETER BERO

Mačky majú také dobré oči, že vidia aj potme. Ale zrkadlá nie. Zato cez deň nikto nevidí tak dobre ako zrkadlo. Vyskúšal som to. Mačku sa mi už podarilo chytiť za chvost tak, že nič

nezbadala. Iba povedala: „Mňaúú!!!“ Ale zrkadlo! Skúste cez deň chytiť za chvost zrkadlo! Určite sa vám to nepodarí. Také má dobré oči. Stačí, aby ste vystrčili čo len kúsok nosa — a už vás vidí. Spoznáte to hneď podľa toho, že vás začne odzrkadľovať. Ukážete hlavu — zrkadlo odzrkadlí takú istú. Žmurknete okom — odzrkadlené oko tiež. Vyplazíte jazyk — v zrkadle sa ukáže taký istý. Zrkadlo vie, že sa to nepatrí, ale čo má robiť, keď je to jeho zrkadlovská povinnosť.

Ale potme — potme je to úplne ináč. Môžete žmurkať, vyplazovať jazyk — zrkadlo nezrkadlí. Ne-zrkadlí, pretože si potme kontroluje svoj zazrkadlový svet. Lebo so zrkadlom je to takto:

V zazrkadlovom svete má každá vec, každý človek a každé zviera svojho dvojníka. Keď sa postavíte pred zrkadlo, tak zrkadlo rýchlo ukáže vášho dvojníka. A nesmie sa pomýliť.

Raz sme mali doma také zvláštne zrkadlo, čo sa hocikedy pomýlilo. Postavil som sa pred zrkadlo — a odzrkadlil sa — vôl.

„No, no,“ hovorím zrkadlu, „už aj to naprav!“ A v zrkadle sa zjavil somár.

Čože ja, ja som si zvykol rýchlo.

Ved' napokon — somár je milé zvieratko. Ale napríklad naše rybičky z akvária. Prišli sa pred zrkadlo učesať, a to ich zobrazilo ako veľryby. Od údivu majú dodnes otvorené ústa a nemôžu povedať ani slovo.

Občas to však zrkadlo skutočne preháňalo. Napríklad, keď ma mama pred ním ťahala za uši.

„Tak tomuto ty hovoríš umytý krk?“

Môj chudák zazrkadlový dvojník dostal od zrkadla také zaucho, že to len tak pleslo.

Všetko vyvrcholilo, keď sa zrkadlo rozhodlo, že bude aj rozprávať. Prosím. Máme doma rozprávajúci televízor, rozprávajúce rádio, rozprávajúci magnetofón, rozprávajúcu starú mamu, takže nejaké hovoriace zrkadlo sa celkom stratí. Lenže! Prišiel som pred zrkadlo, povedal som „ááá“ — a môj zrkadlový dvojník vraví „bééé“.

Náš pes Dunčo prišiel pred zrkadlo a zabrechal: „Hav, hav“. Zrkadlo pokojne odzrkadlilo kozu, tá zavrtela chobotom a povedala: „Múúú.“

Začalo to byť povážlivé. No

nakoniec na to doplatilo samo zrkadlo.

Pri takomto vyvádzaní totiž zabudlo strážiť svoj zazrkadlový svet, a to je veru veľká chyba. Keď sa totiž nejaký dvojník zo zazrkadlového sveta dostane pred zrkadlo a stretne sa tam so svojim predzrkadlovým dvojníkom, tak sa ozve bžžžfjújújúfuk — a nie je nič. Vysvetlím to na príklade.

Brat si položil na stôl čokoládu a išiel von. Medzitým prišiel zo zazrkadlového sveta čokoládový dvojník, ozvalo sa bžžžfjújújúfuk — a bolo po čokoláde. Keď som to skúšal mame vysvetliť, iba krútila hlavou a hovorila: „To je teda úžasné zrkadlo!“

A to bola chyba. Zrkadlo to počulo a hovorí si:

„Och, aké som ja úžasné. Aspoň keby som sa mohlo na seba pozrieť! Ale ako?“

Rozmýšľalo, rozmýšľalo, až nakoniec vymyslelo.

„Je to jednoduché. Pustím do predzrkadlového sveta zazrkadlového dvojníka a uvidím sa v ňom!“

To však nemalo robiť. Len čo sa totiž objavil dvojník zrkadla, ozvalo sa bžžžfjújújúfuk, tresk! — a bolo po zrkadle.

A predstavte si, mama mi to dosiaľ nechce veriť.

...prezradili nám žiaci zo IV. A triedy v Koláčovom Hrozienskove. A zapísali si od slova do slova všetko, čo tam videli a počuli.

Šťastná trinásťka

Dívajte sa!
Trinásťka
je moderná gymnastka.
Krásne cvičí so stuhou
jednu vlnu za druhou.
Dúha vyšla za dúhou.

Radíme krasokorčuliarom

Ak sa skákať bojíte,
oblizujte zmrzliny
ako skoky trojité.
Salchow nie je povinný.

Skokan z veže

Jano skáče dolu hlavou z veže
trikrát salto do deravej dieže.

Princezná je uväznená vnútri.
Už si voľná, slzičky si utri!

Spýtajte sa na to netopiera.
Netopier to vôbec nepopiera.

Keby som tak mohol

Oj, keby som mohol zvesiť z klinca
tie tretry, čo niesli Pribilinca!
Každú nohu v jednej rýchlej tretre —
nevozil by som sa ani v metre...

Motýlkár

Belasý motýlik
pláva len motýlik.

„A prečo nepláva znak?“
pýta sa červený mak.

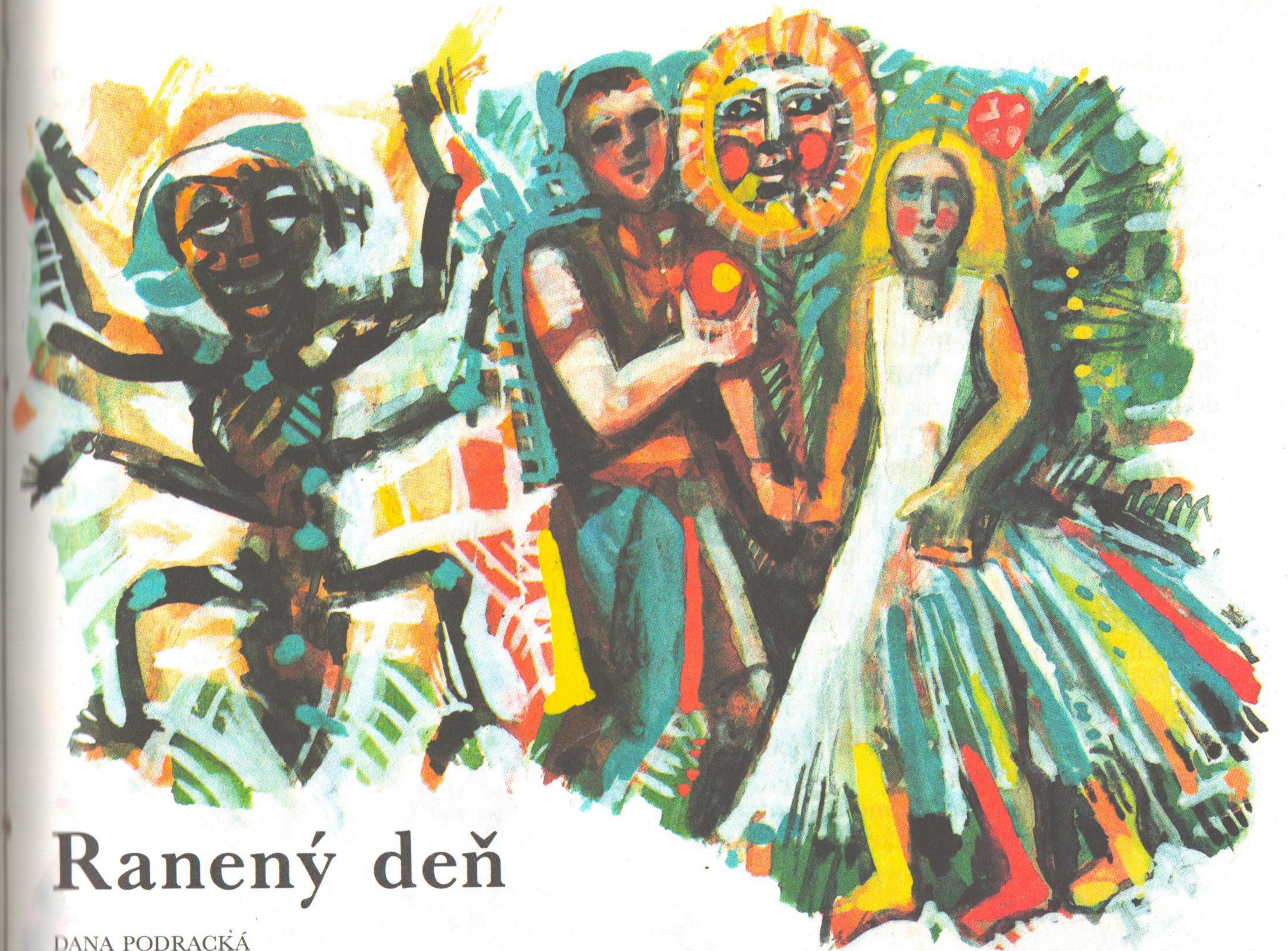
Aby som do slnka nežmúril
a videl každý kvet a byť.

*Na olympiáde boli aj detektívi. Boli tam preto,
aby hľadali stratené zlaté (strieborné a bronzové)
medaily. Ale viete, čo sa môže stať hoci najslávnej-
šiemu detektívi?*

Šerlok

Maťo bude šerlokom,
lezie dnu len oblokom.
Obracia byt naruby
z detektívnej záľuby.

Keďže sledí všade ako
v horúčke,
zostalo mu ucho visieť
na kľučke.

Ranený deň

DANA PODRACKÁ

Zita kráčala pomedzi sklonenú trávku, ktorá
bola taká vysoká, že už nevládala stáť. Ale pri
jej pevných zelených lýtkach sa dalo ľahko
skryť a cez jej štíhle gotické okná pozorovať
usmiaty deň.

Len čo si Zita našla v trávke úkryt, uvidela
skupinu osamotených liesok. Miesto bolo
ošarpané a plné halúz. Medzi nimi spokojne
sedel chlapec s hlavou položenou na kole-
nách. Zita si ho nevšimla, pretože bol ďale-
ko, ale potom jej to nedalo:

„Ako môže sedieť v takom neporiadku?“
povedala si. „Aspoň to raždie by mohol
upratať.“

Potom sa vybrala za ním.

Vynorila sa z trávy ako augustová snečnica
a svoju zlatú hlavu otočila k lieskam.
Chlapec ju už z diaľky zbadal, ale nepohol sa
z miesta, ani keď prišla k nemu.

„Videla som ťa,“ povedala.

„Aj ja som ťa videl,“ odvetil chlapec.

„Ako môžeš vysedať v takom neporiad-
ku?“ spustila Zita, aby mu vysvetlila dôvod
svojej návštevy. Ale chlapec mlčal a pozeral
sa do zeme.

Zita sa sama pustila do upratovania.

„Dávaj pozor!“ vykrikol odrazu. „Skoro si
mi zničila mravenisko.“

„Naozaj,“ začudovane povedala Zita.
„Prepáč, nevšimla som si.“

Potom si klukla nad čierne mravenisko a zvedavo si ho prezerala. Ležalo v nepresnom kruhu z drobných kamienkov a na východnej strane malo postavenú bránu z dvoch bielučkých kúskov dreva. Dvere boli roztvorené dokorán, aby do mravčieho mesta vstupovalo slnko. V meste bol neobyčajný ruch. Každý niečo vybavoval, alebo sa niekam ponáhlal. Robotníci prenášali stavebný materiál na samý vrch mraveniska, kde budovali vežu s kopulou. Mravčie panie niesli domov nákupy, pred spoločenským domom stál nepokojný rad mladých. Bola tam beseda so starým mravcom z opusteného mraveniska v spálenom lese.

„Nechcem, aby im niekto ublížil,“ povedal chlapec, keď sa Zita trochu vynadávala.

„Neboj sa, ja nie.“

„Sú veľmi malí a potrebujú ma.“

„Oni ťa poznajú?“

„Poznajú. Nosím im kašu.“

„Akú kašu?“

„Moju,“ povedal chlapec a spod raždia vybral bielučkú misku.

„Pozri,“ povedal a na námestie v mravčom meste položil kúsok sladkej kaše. Správa

o kaši sa rozletela mestským rozhlasom po meste, takže zo všetkých kútov sa na námestie hrnuli skupinky mravcov. Kašu ovoniavali, hladkali ju mravčiami nôžkami, všelijako sa jej prihovárali a po maličkých sústach ju jedli, aby sa ušlo pre všetkých.

Keď chlapec kládol do mraveniska ďalšiu kôpku, Zita si všimla, že má na zápästí tmavomodrý flak.

„To máš od atramentu?“

„Nie.“

„Tak od čoho?“

„Chlapec mlčal.“

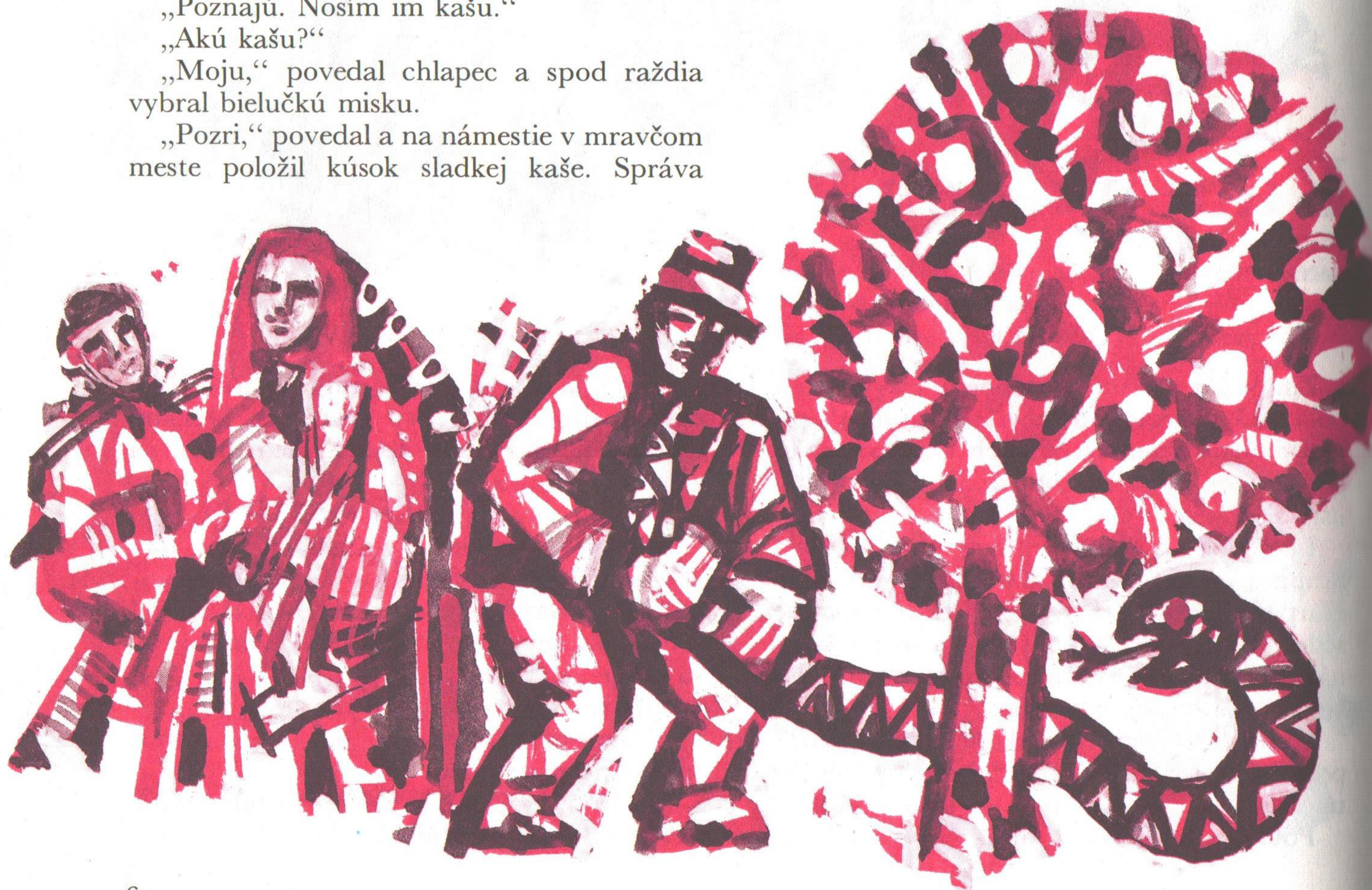
„Bil si sa?“

„Nie. Dostal som.“

„Od koho?“

„Otčim ma zbil.“

„Prečo?“

„Len tak.“

„Neverím,“ zapochybovala Zita. „Určite si niečo vyvedol.“

„Nie,“ odvetil chlapec.

„Tak prečo?“

„Že som sa narodil,“ povedal nečakane chlapec.

Zite prebehlo po chrbte toľko zimomriavok, akoby po nej prešlo celé mravenisko.

Obaja mlčali, iba chlapec si potichučky stiahol rukáv košele a poranenú ruku si skryl tak, akoby ju ani nemal. Zita sa pozerala okolo seba a odrazu jej ten neporiadok v chlapcovom príbytku vôbec neprekážal.

„Teraz je otčim doma?“

„Je.“

„Chcela by som ho vidieť,“ povedala po chvíli.

„Prečo?“

„Aby som ho poznala.“

„Tebe by neublížil, lebo si cudzia.“

„Myslíš? A ako vyzerá?“

„Ako hociktorý človek.“

„Naozaj?“

„Môžem ti ho ukázať, ale iba z drevárne,“ navrhol chlapec.

„Dobre,“ súhlasila Zita.

Cez uvoľnenú latu v drevenej stene vkĺzli do drevárne. Usadili sa na drevenej koze a zadávali sa na dvor.

Dvor bol prázdny. Vypínala sa na ňom len jablň, obťažkaná plodmi. Po chvíľke vyšiel otčim na dvor. Popreťahoval si celé telo po popoludňajšom spánku. Zadával sa na jablň a keď si očami našiel to najväčšie jablko, odtrhol ho a zahryzol doň. Muselo byť ešte kyslé, pretože sa zamračil a šmaril jablko o zem.

Potom si odpásal remeň a udrel jablň najprv po kmeni, potom ju tľkol všade, kde zasiahol.

„Bije strom,“ neveriaco povedala Zita a uhýbala sa, akoby sama dostávala údery.

„Bolí ho to?“ opýtal sa chlapec.

„Bolí.“

„Ako človeka?“

„Asi trochu menej,“ premýšľavo povedala

Zita a zahryzla si do ruky, taká sa cítila doudieraná.

Obloha potemnela a začalo pršať. Otčim dupol do zeme, ale keď to nepomáhalo, utekal sa skryť do domu. Veľké, očisťujúce slzy dažďa láskali jablň a pomáhali jej zabudnúť na rany. Poumývali aj odhodené jablko.

„Chcela by som to jablko,“ zatúžila Zita.

Jablko akoby bolo začulo Zitinu túžbu, pretože sa s prúdom vody dokotúlalo k drevárni.

„Nemám ti priniesť krajšie?“ spýtal sa chlapec.

„Toto je najkrajšie,“ povedala Zita.

„Prečo?“

„Lebo za nič nemôže.“

„Ani ja,“ povedal chlapec.

Zita prikývla, jablko zavinula do bielej vreckovky a potom spolu vyšli do dažďa.

Usmiali sa na trávu, ktorej dážď pomohol zodvihnúť jej spálenú hlavu a vrátili sa k mravenisku. Mravčekovia sa poskrývali

pod strieškami domov, alebo chodili po uličkách v dymových pláštenkách, ktoré vydychovala pariaca sa zem.

Chlapec a Zita stáli v daždi a cez dažďové kvapky pozerali na slnko.

Uspávanka pre Kamilku

JÚLIUS BALCO

Už vyliezla tmavá nôčka
z uhliá, svojho brlôžka,
už zaspáva princeznička,
sen jej sadá na očká.

Spia aj králi, dvorné dámy,
šašo prestal žartovať
a tej našej princezničke
sa tiež veľmi žiada spať.

Spia aj hviezdy na oblohe,
snívajú sen ako ty
o nebeskom Veľkom voze,
ktorý viezť dobroty.

Všetkým, ktorí nesmú chovať
psíčka ani mačičku,
Mliečnou cestou mlieko vezie
a psíkovi kostičku.

Dievčatku, čo chce mať koňa,
koníka, no živého,
keď hneď zaspí, kôň postojí,
vysadne si na neho.

Ponesie sa na tom koni
rýchlym cvalom do rána,
pokým slnko nezačne piť
zo zlatého pohára.

Ako si strom našiel priateľov

JORDAN RADIČKOV

Pri ceste stál osamotený strom a veľmi smútil, že nemá priateľov. Naokolo bolo pusto. Po poliach sa túlili vetry, ale nezastavili sa pri ňom. Prilietali vtáky, ale ani jeden sa neskryl v jeho holých konároch. Nablízku tiekla rieka, ale ani tá sa nikdy pri ňom nepristavila na kus reči. Ponáhľala sa stretnúť s druhou riekou, aby si trochu poklebetili po ceste k moru.

Okolo prechádzali aj ľudia, ale všetci sa ponáhľali za

svojou prácou, a nikto sa pri strome nepristavil. Spočiatku si strom myslel, že najlepšie je vybrať sa na cestu. Ale stromy nemôžu chodiť, nemôžu utiecť ani vtedy, keď sa k nim blížia dedinčania so sekerami, aby ich zoťali.

Tak to bolo až do jari. Keď prišla jar, strom sa obsypal listami, nasadil si peknú zelenú čiapku. Ale aj naďalej stál v poli sám, samučičký. Raz zbadal, ako na oblohe jastrab prenasleduje vrabca. Vtáča pišťalo, a keďže všetko naokolo bolo holé, schovalo sa do zelenej koruny stromu.

Strom sa potešil. S vtáčaťom prerozprávali celú noc a na druhý deň si vtáčik uvil hniezdo a vysedel v ňom malé vtáčence.

Raz zastal pod stromom voz. Dedinčan vypriahol kone, hodil im sena a trochu si zdiemol pod stromom. Prišli iní dedinčania, uvideli lákavý tieň pod stromom a rozhodli sa, že si aj oni oddýchnu. Pousádzali sa a začali rozprávať veselé príhody. Strom počúval a tešil sa, že nie je sám. Stál a naširoko rozprestieral konáre, aby tieň bol čo najväčší, aby sa ľudia nerozišli.

Od tých čias každý, kto išiel po ceste, sa zastavil oddýchnuť si v jeho tieni.

Tak si strom získal priateľov a pochopil, že ak si ich chce udržať, musí im dať svoj tieň.

Prel. JANA MACKOVÁ

Fififilm

ŠTEFAN MORAVČÍK

Fifipierko, fičúr veľký,
nakrúcať film prišiel z telky!
Fantastický, farebný,
preto veľmi nezbledni.

Fifipierko, filmujeme!
Odraz sa od tvrdej zeme!
Čo figeľ, to groš.
Vlez sem, tu je kôš.

Neflákať sa, fujazdi!
A nefňukaj za jazdy!

Vyfintené fifleny
fikajú: Ó, mileny!
Fiha, ten je úžasný!
Môcť tak hore frčať s ním!

Pre tú chvíľu

MÁRIA TOPOLSKÁ

Sane letia divo dolu,
viator fičí do uší,
myslím, že sa trochu bojím,
i keď sa to nesluší.

Ale pre tú divú chvíľu,
pre ten strach a pre ten let
štveráme sa zase hore
a sane zas letia vpred.

Koberec a piškótové omrvinky

MILOŠ MACOUREK

Bol raz jeden malý červený koberec a mal sa všelijako. Ležal na studenej dlážke, na jednom uchu mu stál svojou tlstou nohou klavír a na krku stolček a stolička, na ktorej sedával pri jedle Ondrej. A to bolo, namojve-ru, jedenie! Všetko mu padalo z taniera: ryža, zemiaky, paradajky. Niekedy mu spadla aj vidlička. A keď jedol rožok, bol koberec samá omrvinka.

Nie je to nič príjemné, mať omrvinky za golierom. Svrbí to, štekli ako vlasy, keď idete od holiča. Lenže vy chodíte k holičovi raz za tri týždne, kým koberec to musel znášať deň čo deň, a pokiaľ nebol v izbe sám, nesmel sa ani poškrabať. A predstavte si, ešte k tomu dostával pre tie omrvinky každú chvíľu na dvore výprask, akoby jedol nepozorne on, a nie Ondrej.

To je ale nespravodlivosť, mysleli si klavír, stôl i stolička, a malý červený koberec iba vzdychal, slzy mal na samom krajičku. A tak mu prišlo na myseľ, že nemá práve ustlané na ružiaci.

Raz večer jedol Ondrej sušienky a omrvinky mu padali z úst, ako keď sneží.

To zas bude ráno výprask, pomyslel si malý červený koberec a vzdychal, pretože ho

omrvinky veľmi svrbeli. Potom mu prišlo na um, prečo by sa mal až do rána trápiť a čakať na bitku.

Keď všetci pospali, požiadal slušne klavír, stôl a stoličku, aby láskavo na chvíľu zdvihli nohy, potom vstal, opatrne vyšiel na dvor a tam sa dôkladne otriasol, ako keď pes vylezie z vody. Ale niektoré omrvinky nie a nie dostať von.

„Nezostáva mi nič iné, ako zapísať na vtáky, ktoré spia na stromoch,“ povedal si červený koberec a zapískal celkom tichučko, tak ticho, ako vedia písať iba koberec. Nebolo to ľahké, vtáci zapípkali zo sna, ale spali a spali a malý červený koberec musel písať znova a znova. Počula to mačka, ktorá má tenké uši, zbehla zo strechy a povedala kobercu: „Čo tu, prosím ťa, vypiskuješ. Nevidíš, že je noc?“

„Potrebujem zobudiť vtáky,“ povedal koberec, „mám pre ne omrvinky, možno by na ne mali chuť. Bola by si taká dobrá a zobudila ich? Ale opatrne, prosím ťa. Vieš, že sa vtáky mačiek boja.“

„Netráp sa,“ odvetila mačka a vyliezla na strom. Zobudila vtáky a vraví im:

„Nemáte náhodou chuť na omrvinky zo sušienok? Je tu koberec.“

Vtáky boli vďačné mačke i kobercu, boli im dokonca veľmi vďačné, pretože sú skoro stále hladné a k omrvinkám zo sušienok sa málokedy dostanú.

„Ale, pozrime sa,“ povedala ráno mamička, „ten náš Ondrej sa konečne naučil jesť pekne za stolom. Na koberci nie je ani jedna omrvinka. Tak sa mi to páči.“

Predstavte si, Ondreja pochválili a dostal dve piškóty.

To nie je žiadna spravodlivosť, pochvalu mal dostať koberec, a nie Ondrej, pomysleli si klavír, stôl i stolička. Malý červený koberec si iba vzdychol.

Ondrej sa pustil do piškót, ani si s nimi nesadol k stolu, a trúsil tak strašne, až bol koberec celý bodkovaný.

Piškótové omrvinky sú veľmi dobré, ale keď ich máte za krkom, sú tými najhoršími omrvinkami na svete.

„Už toho mám dosť,“ povedal si koberec, a keď všetci spali, požiadal slušne klavír, stôl i stoličku, aby zdvihli nohy. Potom vyšiel na dvor, zapískal na mačku, mačka zobudila vtáky a koberec im povedal:

„Som plný omrviniak, môžete ich pozobať, sú to dobré piškótové omrvinky, ešte lepšie než minule. Ale niečo za niečo. Už tu nechcem byť, toto nie je žiadny život. Bol by som rád, keby ste ma odniesli niekam, kde deti vedľa jesť.“

„To nebude také ťažké,“ povedali vtáky. „Lietame sem a tam, pozeráme do okien, vieme, ako kde deti jedia. Na druhom konci mesta býva jedno dievčatko, ktoré jedáva veľmi spôsobne, vôbec netrúsi.“

„Dobre,“ odvetil malý červený koberec. „Pozobte omrvinky a poletíme.“

Keď vtáky vyzobali piškótové omrvinky, povedal červený koberec mačke:

„Ďakujem ti, budem na teba spomínať.“ „Rado sa stalo,“ odvetila mačka. „Dúfam, že to dievčatko jedáva naozaj spôsobne.“

Potom vzali vtáky koberec do zobáčikov a leteli s ním nad strechami domov a ulicami mesta. Bolo to už nadránom. Niektorí ľudia išli do práce, električky začínali jazdiť a pred mliekárňou stála predavačka a pozerala na oblohu, aké bude počasie. Ako sa tak pozerala, uvidela lietajúci koberec.

„Pozrime sa,“ povedala si, „ani som nevedela, že koberec lietajú. Nesmiem si to nechať pre seba.“ A keď prišli do mliekárne mamičky po mlieko, rozprávala im o lietajúcom koberci, takže o tom vie dnes kdekto.

Ale prečo ten malý červený koberec letel a kam letel a že ho niesli v zobáčikoch vtáky, ktoré mali na raňajky piškótové omrvinky, to už vie málokto.

Prel. LUBICA KEPŠTOVÁ

Janko Začínaj

JÚLIUS LENKO

Čia to chyba, čia vina,
že večne len začína,
či je zima, či je máj
Janko Začínaj?

Ako chlapec súci je,
všeličo ho zaujíma:
rád autá aj motorky má,
pekne podpísať sa vie,
keď dostane stavebnicu,
hneď sa púšťa do práce,
robí rušne, železnicu,
z kociek stavia paláce,
a hoci je iba druhák,
rád si z knižky číta,
píli a figúrky strúha,
do všeličoho sa chytá.

Však čia chyba, čia vina,
že večne len začína,
či je zima, či je máj
Janko Začínaj?

Teraz číta na diváne
knižku pekne, pomaly.
Práve je na štvrtej strane,
číta, ako traja bratia
do sveta sa vybrali.

Keď však príde strana piata,
už ho čosi v hlave máta:
vraj je lepšie zavrieť knižku
a nechať ju tak,
rozložiť si stavebnicu,
vybudovať železnicu
a poslať po čierne uhlie
do Ostravy vlak.

Berie dielce, zbíja, spája
presne podľa obrázku.
Už spojil dve koľajnice
tej významnej železnice
a položil na dlážku.
Ešte stĺpy, mosty, drôty,
strážne domky, pred ne ploty,
vozne, výhybky a rampy
a signalizačné lampy
a nakoniec semafor,
nech vlak letí letkom strely
cez viadukt, cez tunely,
po rovinách, po nížinách
i po stráňach hôr.
To je robota priam zlatá.
Lenže rata...!
Toho Janka Začínaja
zase čosi v hlave máta,
lebo skorô nechá tak
rozhádzanú stavebnicu,
neskončenú železnicu;
nikdy nepobeží po nej
do Ostravy vlak.
Veru tak.

Nuž čia chyba, čia vina,
že večne len začína,

či je zima, či je máj
Janko Začínaj?

Pred stolík sa postaví
a takto si vraví:
„Och, nemal som železnicu
stavať do Ostravy.
To je dlhá robota,
začnem prácu inú.“
Otvorí stôl a vyberie
mäkkú plastelínu.

Vezme kúsok plastelíny,
miesi ju a prevracia.
Najprv chce mať zajaca.
Na hlavičku guľku šúľa,
potom krk a hladké bruško,
jedno uško, druhé uško,
pyštek s prekrojenou perou,
chvostík ako sojčie pero
a zajačik naľakaný
môže bežať ako živý
po Jankovej malej dlani.
Ach, to budú divy!

Len čo do práce sa pustí,
už mu v hlave máta iné.
Načo si má špiniť prsty,
čo je Janka po zverine!

Nuž kdeže je príčina,
že večne len začína,
či je zima, či je máj
Janko Začínaj?

Janko je však chlapec súci,
aj na husliach hrať sa učí.
A keď teraz plastelínu
nechal tak,
berie puzdro, ladí husle,
chytá slák.

A už počuť z ulice,
ako cvičí stupnice,
keď si hlávkou k husliam skloní,
rozlejú sa mäkké tóny
po byte.

Janko chlapec šikovný je,
to aj podľa melódie
cítite.
Aká je však príčina,
že večne len začína?

Aj teraz, keď chytí slák,
skočilo mu do hlavy,
že už dosť tej zábavy,
že má skvelú techniku,
nuž tú svoju muziku
nechal tak.

„Janko, kde je príčina,
že vždy iba začínaš?“

Janko je však chlapec súci
odpoveď má naporúdzi.
Vysvetľuje: „Poviem vám,
prečo stále začínam.
To je celkom prirodzené:
príčina je v mojom mene,
že sa volám, jaj,
Janko Začínaj.“

Beda, Janko, prebeda,
veru nieto nad teba
šikovníka na okolí.
Až raz budeš strojvodcom,
vlak zastavíš niekde v poli.
Ak sa staneš pekárom,
budeže to trápenie,
keď nám budeš predávať
rožky nedopečené.
A ak pilot z teba bude,
ach, beda, ach, rata!
Už pred štartom začne ti
čosi v hlave mátať.
Ak športovcom-skokanom,
tak vždy na ihrisku
skočíš iba začínajskú
diaľku a či výšku.

A tak tvoja prezývka
niesť sa bude krajom,
že si veru naozaj
Jankom Začínajom.

Zubatá a zeman Baltazár

JÁN ŠTIAVNICKÝ

Žil kedysi na Spiši v osade Janovce zeman menom Baltazár. Kúriu nemal veľkú a poľa len tolko, čo sa dalo kameňom prehodit'. No najhoršie bolo, že Baltazárovi sa nijakovsky nechcelo robiť. Zato dobre jest' a dlho spať, to už hej. Aby to mohol robiť neustále, vymyslel si figel nad figlami; obliekol sa do svojich najlepších šiat, osedlal koňa a podho na návštevy po okolitých zemanoch. Jednému vystrúhal k meninám básničku, druhému vystískal ruku za to, že sa mu narodil syn, ďalšiemu zase prisľúbil hlas pri voľbách župana. Kde to inakšie nešlo, dotrhal

na sebe potajomky mentieku a domácemu pánovi vykladal, že ho v hustých spišských lesoch prepadli zbojníci. Akože takého človeka nepoľutovať?

Lutovali ho, hostili, pokiaľ sa zemanisko Baltazár nepobral ďalej.

Keď sa raz Baltazár dopyčul, že sa jeho bratrancovi Gedeonovi z Baldoviec urodilo na poli tolko, že ani nevie, kde zložiť namlátene zrnó, až ho tak nadhodilo pri prázdnom stole.

„Musím sa k nemu dostať,“ uvažoval nahlas. „Po dobrej úrode sa tam bude jest' a piť ako na Spišskom hrade. A práve ja

by som mal pri tom chýbať.“

Od tej chvíle Baltazár neustále uvažoval, akú zámienku si nájst', aby mohol navštíviť bratranca z tretieho kolena. Trápil sa, moril, až raz mu radosťou zasvietili oči. Potom seba i koňa posypal prachom, akoby sa vracal z dlhej cesty, a pustil sa k Baldovciam. Na koni sa pritom kolembal zo strany na stranu, až sa zdalo, že každú chvíľu spadne na zem a viac sa nezdvihne. Takého ho zbadala zemianska slúžka.

„Nejaký chudák zastal pred domom,“ vykladala pánovi Gedeonovi. „Podľa toho ako vyzerá, nedožije sa zajtrajšieho rána.“

„A ako je oblečený?“ opýtal sa zeman Gedeon, aby si do domu nepustil nejakú chamrad'.

„Veď to,“ prikývla slúžka, „má zemiansku odedzu.“

Zeman Gedeon vstal od stola a vyšiel sa pozrieť, kto to prišiel k jeho domu.

„Pomôž mi, bratranec môj,“ slabým hlasom zašvelel zeman Baltazár, „ináč mi nič neostáva, len dušu vypustiť.“

„Čože sa ti stalo, pán brat?“ opýtal sa Gedeon a odstúpil ďalej, aby nedajbože nepreskočila na neho nejaká cholera.

„V Krakove som bol. Z mesta som vyšiel ešte zdravý, ale potom ma začala triasť zimnica,“ kľamal Baltazár, akoby čítal z knihy. „Potulný mních mi povedal, že som musel chytiť lámku, keď som sa brodil cez studený Dunajec. Nútil ma v najbližšej krčme ostať, ale mňa to len domov ťahá. No zdá sa, že si svoje Janovce už nevidím!“

Uľútosťilo sa Gedeonovi Baltazára, dal ho uložiť do postele a pohostil ho dobrou kuracou polievkou a hriatym vínom. Baltazár sa nedal dvakrát núkať.

Jedol za dvoch, pil za troch, až to Gedeonovi udrelo do očí. Nepovedal však nič, len si svojho nemocného bratranca začal potajomky lepšie všímať. A čo nezbadal! Sotva opustil izbu, Baltazár hneď ožil a na tvár akoby mu sadlo vysmiate slnko. Keď to takto šlo deň po dni, do Gedeona vstúpila zlosť. Rozhodol sa, že zdravého nemocného zo svojej kúrie vyženie. No nie tak, aby ho mohli ohovárať.

Počkal, kým prišiel večer, Baltazára pohostil ťažkým vínom, a keď ten prepchatý od dobrého jedla a pitia zaspal, sfúkol sviečku, natiahol na seba bielu plachtu a zobral do ruky starú kosu. Postavil sa do kúta, kam mesačné svetlo najviac svietilo, a trikrát hlasno udrel kosiskom o zem.

„Kto si?“ zajachtal rozospatý Baltazár.

„A či ma nepoznáš?“ opýtala sa postava dutým hlasom, prešla krok-dva bližšie k posteli a nadvihla kosu. „Som smrťka a prišla som si po teba, lebo si ťažko chorý a nechcem, aby si sa ďalej trápil.“

„Nie!“ roztriasol sa Baltazár. „Nič mi nie je.“

„Tak či tak, budeš môj,“ zaháňala sa smrťka kosou.

„Nikdy!“ vyskočil Baltazár z postele a ako vystrelený vybehol z izby. Prebehol cez dvor a podho cestou-necestou smerom k Podhradiu. Keď minul Spišský hrad, zastal a obzrel sa. Smrťku nevidel, nuž si sadol, že si trochu odpočnie.

„Môj kôň!“ udrel sa vtom po čele. Chvíľu rozmýšľal a potom sa rozhodol, že počká do rána, vráti sa ku Gedeonovi, zoberie svoju paripu a pôjde domov.

Keď konečne vyšlo slnko, vykročil naspäť k Baldovciam. Bos-

ky sa mu po tvrdej ceste šlo nedobre, konečne však zbadal bránu kúrie, z ktorej práve vychádzal smútočný sprievod.

„Ej, dobre, že som zutekal!“ potešil sa Baltazár. „Smrťka ma nemohla dobehnúť, nuž si zobrala so sebou iného.“

Potom podišiel ku Gedeonovi a pýta sa:

„Bratranec môj, kto ti to zomrel? Azda nie ctihodná pani zemanka?“

„Tá sa drží v zdraví,“ pozrel bokom Gedeon na Baltazára. „No v noci vypustil dušu môj bratranec Baltazár z Janoviec. Nech mu je zem ľahká!“

„Baltazár som predsa ja a prišiel som si po svojho koňa!“ udrel sa do prs zeman.

„Kdeže! Ten je už v truhle a mŕtvy. No ty, ako vidím, si nejaký podvodník, lebo beháš po

dedine len v košeli. Hej, sluhovia!“

„Čo rozkážete, pán Gedeon?“ priskočili k zemanovi sluhovia.

„Nože chyťte tohto lapaja,“ ukázal na Baltazára, „dajte mu päťadvadsať na dereši, a keby veľmi kričal, poltucet tej dobroty mu ešte pridajte!“

Baltazár sa ani nenazdal a už bol na dereši. Keď z neho horoko-ťažko zliezol, utekal domov, len sa tak za ním prášilo.

Odvtedy sa prestal túlať po návštevách, vysedával doma a staral sa o svoje zbiedené gazdovstvo. Zmohol sa, zbohatol, no večer čo večer v každom rohu jeho izby musela stáť zapálená sviečka.

„Raz mi stačilo, že som videl zubatú,“ hundral, keď kontroloval, či sú sviečky dosť hrubé a vysoké.

ŠKOLA PO ŠKOLE

(Z poslednej lavice
našepkáva

DANIEL HEVIER)

Dnes o bitkách v škole

Viete, kde sa odohralo najviac bitiek na svete? Predsa v škole. A zatiaľ čo historické bitky vchádzali do dejín a dejpisu, školské bitky vchádzali — do žiackych knižiek.

„Váš syn Jozef sa pobil so spolužiakom Imrichom, keď sme preberali bitku na Bielej hore.“ Bitkár Jozef dostal doma druhú bitku. Tentoraz už nie hore, ale dole. „Vaša dcéra Beáta zbila ôsmaka Dymáka. Ak sa nepolepší, navrhne ju do polepšovne.“ Bitkárka Beáta je známa postava školského bitkárstva. Vznikla o nej dokonca aj takáto báseň:

Bitkárka Beáta

Bitkárka Beáta
chalanov vyláta.

Pozrite, aká je
silná a svalnatá!

Aha! Fíha! To je výkon:
tlačí fúrik so školníkom.
Keby sa jej veľmi chcelo,
zdvihne desať učiteľov.

Riaditeľ len hrôzou trnie:
„Milé dieťa, opatrne...“

V škole sa mláti, trepe, bije, ruje, kľbčí, tlčie, zápasí, bojuje, otlka... Najčastejšie sa bijú medzi sebou žiaci, hoci občas sa prihodí aj to, že sa pobije nejaký učiteľ so žiakom. Ako sa to skončí, to vám nemusím hovoriť.

Bitka s učiteľom

Ten mi fukol,
ten mi dal,
len raz kukol,
už som mal

v očiach strach a
v gatiach srdce.
Musím utiecť
nabudúce.

Ten mi švihol,
mamička,
je to veru
jednička!

Buchol mi dnes
z veľkej výšky
(len pätku
do žiackej knižky.)

Najslávnejšia bitka v škole bola 2. januára 1989. Informuje nás o tom Poškolácka spravodajská televízia. O jej pohotovosti svedčí aj to, že podáva informáciu o udalosti, ktorá sa ešte len stane:

Podľa najnovších správ z poškoláckych kruhov sa dozvedáme, že na začiatku nového roku, ktorý sa začne, ako viete, na Nový rok, došlo k najpoľutovanejšej bitke v našom školstve.

Bitku vyvolal nový rok 1989, ktorý uviedol: „Je to nespravodlivosť, že školský rok je o dva mesiace kratší ako normálny, dospelácky rok.“ Potom sa školskému roku posmieval: „Ty kraťúch, ty krpec!“

Oboch bitkárov predvolali do riaditeľne, kde sa celá vec vyšetruje. Ako sa ukázalo presným meraním, nový rok je naozaj o dva

mesiace dlhší ako školský. Nevedno, ako k tejto poľutovanejšej nepresnosti došlo. Ministerstvo škôl a poškôl usudzuje, že to majú na svedomí niektorí nemenovaní žiaci. Uvažuje sa o tom, že postupne sa oba roky, ten normálny aj ten školský, vyrovnajú, takže aj školský rok bude mať dvanásť mesiacov. Žiaci by však chceli, aby boli potom dva roky — prázdnin.

Lenže nielen žiaci so žiakmi, nový rok so školským, ale aj písmená sa občas medzi sebou pobijú.

Bitka v školskom zošite

V zošite sa pobýly.
bík, bilina, kobili.

Pri bistrine v jednej kope
sú vybrané slová po „bé“.

Byjú sa tie bitosti,
bum! pod rebrá, do kostí.

Bistrý bivol z Bistrice
kmáše slabších za štiec.

Byjú sa o bydllo, o bit,
musíte s tým niečo robyť.

Zavolajte učiteľa,
nech sa skončí táto mela.

A hneď stíchla bytka všetka,
keď dnu vpadla tetka päťka.

A to sme ešte nespomenuli bitky so školskými pomôckami, ktoré sa v okamihu zmenia na bojové prostriedky. Napríklad taká krieda! Viete, ako sa ňou dá perfektne hádzať? Pravdaže viem, že viete. Alebo také bitky so špongiou čiže hubou. A ešte bitky s hubou čiže ústami. Lenže ohovárať, klebetiť, žalovať, to nie je nič pre naozajstných

poškolákov. Sú to zbrane nedôstojné detí, pretože škola poskytuje toľko iných krásnych príležitostí vybiť si — nie zub, ale nahromadenú školácku energiu, ktorá (ako je známe z vedeckých meraní) poháňa tento svet dopredu.

Žalobaba a tridsaťpäť zbojníkov

Šušu-mušu,
šušu-mušu,
žalobaba žaluje,
šušu-mušu,
šušu-mušu,
na čierne nás maľuje.

ten má žuvku
za uchom.
Vari nikto
nevidí to,
len ja
ostrážitá som?

Vraj sme lotri,
darebáci,
čaká nás len kriminál,
ten sa vrtí,
ten sa krúti,
ten sa pod lavicou smial.
Ten má lego
pod zošitom,

Šušu-mušu,
šušu-mušu,
každý má strach
z mojich slov.
Šušu-mušu,
šušu-mušu,
je to banda
zbojníkov!

A na záver niekoľko krátkych, ale pravdivých správ z bitkárkeho (chcem povedať) školského prostredia:

Na školskom dvore sa pobili — dvaja školníci, ktorí sa hádali, či žiaci sú lepší.

Veľkú bitku zažili vyučujúci i vyučovaní v škole na Obuškovej ulici. Vybili sa — všetky poistky.

Pozdravuje vás
Hevi,
poškolník v Škole po škole

Banán

MICHAL CHUDA

Streda je vždy streda, oklamať sa nedá. V stredu týždeň v škole vrcholí, po nej sa už ľahšie ide do školy. Prejde štvrtok, prejde piatok, cez víkend sa tešíš na začiatok...

Čo tam po rýmovaní, z toho by mohla byť hneď básnička, a tú dnes Ludmilka a Katarínka nepotrebujú. Predtým, keď si ešte skúšali hlasy pred rozhlasovým mikrofónom, často recitovali, čítali si nahlas všelijaké jazykolamy.

*Juro Jura ruje,
Juro, neruj Jura.
Je Oliver olivrejovaný
alebo neolivrejovaný?*

Boli to také čudné slová, že sa im jazyky často naskutku išli dolámať. No jazyk je našťastie ohyb-

ný a naučí sa vysloviť aj to najčudnejšie, najnemožnejšie slovo. Teraz už však do rozhlasu nechodievajú. Mikrofón si nevedel zvyknúť na ich hlasy a teta režisérka z Detskej rozhlasovej družiny im to aj napísala a popriala im veľa úspechov v nejakej inej záujmovej činnosti.

Obidve už skôr chodili tancovať do detského folklórneho súboru Lúčka, takže im za rozhlasovým mikrofónom ani nebolo ľúto.

„Aspoň sme rozhlas, túto čudnú budovu, ktorá ako keby sa postavila na hlavu, videli znútra. A recitovať si môžeme aj v škole, ba aj doma,“ povedali si svorne a viac už na rozhlas nemysleli.

To bolo ešte v minulom škol-

skom roku. Teraz je už Ludmilka piatačka a Katarínka štvrtáčka. Tancujú a spievajú v Lúčke ostošest. Takmer ako tanečnice z Lúčnice. A dnes je práve streda a v stredu popoludní býva nácvik. Teda iba narýchlo porozprávajú, čo bolo v škole, a už si idú na parketovú lúčku víťvence.

Prváčka Zuzanka vie zatancovať valašský tanec skoro tak dobre ako jej staršie sestry. Aj by chcela tancovať v súbore, ba bola aj na skúškach, zo tri razy si bola v telocvični poskackať, no teta Helena jej povedala, že je predsa len ešte malá a nech príde o rok. Zuzka má však rada pohyb a škôlkárka Elenka vari ešte radšej. A keďže telocvičňu má rada aj mamina sestra Vero-

nika, tak sa s mamou, so Zuzkou a Elenkou dohodli, že budú chodiť do telocvične spolu. Teta Veronika ich teda každú stredu o tri štvrté na päť čaká na zastávke autobusu.

Dnes išiel s nimi otec. A aby synovi Matúšovi nebolo smutno, vzal ho so sebou.

Na zastávke sa rozhliadali, kto skôr zbadá tetu Veroniku. Jej usmievavú tvár zbadala prvá Elenka.

„No poď, Matúš, pôjdeme aspoň kúpiť nejaké ovocie,“ povedal otec.

„A ony samy prídu?“ starostlivo sa spýtal Matúš.

„Neboj sa, Veronika ich doveďe až domov,“ uspokojil ho otec.

Vošli do veľkého obchodu. Z pultu i z políc Matúša ovanulo plno príjemných vôní. Jablká, pomaranče, mandarínky, citróny nedečkavo sedeli v debničkách. Najradšej by už-už poskákali do vrecúšok, aby ich oteckovia a mamičky mohli odnieť deťom. A bola tu ešte zelenina. Matúš to všetko poznal, rád pomáhal v záhrade. Vedel, ako sa seje mrkva, ako rastie, ako sa okopáva, pretrháva, aby každá rastlinka mala dost miesta. A keďže mal rád vône, tešil sa, že je ich tu toľko pokope.

Otec nakúpil ovocia do dvoch tašiek. Zaplatil, a keď už chcel odísť od pultu, Matúš sa ho spýtal:

„A banány nemajú?“

„Vidíš, nemajú,“ povedal otec.

„Škoda,“ povedal Matúš a nevedno prečo sa zohol a pozrel pod pult.

„Ocko, jeden tam vidím, pýtaj

si, kúp ho,“ prosebne zašvitoril chlapec.

„Dobre, bude tvoj,“ povedal otec.

„Nie, nezjem ho, ocko, sám. Donesieme ho domov, rozdelíš ho všetkým, dobre? Na päť malých banánikov.“

„Dobre, Matúš. Vidím, že máš naozaj dobré srdiečko,“ pochválil ho otec.

„A čo kúpime mame?“ spýtal sa zrazu chlapec.“

„Čo by sme jej kúpili, povedz.“

„Niečo také, čím by sme jej urobili radosť,“ povedal Matúš a oči mu žiarili.

„Máš pravdu, kúpime mamke čosi také, čo ju poteší,“ povedal otec. „Pozri, majú tu aj kvety, tie jej donesieme.“

Matúš sa súhlasne usmial.

Šli ešte na druhé poschodie kúpiť semienka pre kanárika Tinka.

Autobus bol plný. Matúš sa rád vozieval autobusom, najmä harmonikovým. Matúšov bratranec Peter, ktorý sa už učil na vysokej škole, všeličomu rozumel a bol dobrý športovec, veslár, neraz mu zahral na rozťahovacej harmonike a Matúšovi sa to nesmierne páčilo.

„Tento autobus je ako Petrova harmonika, len škoda, že nepočuť, ako hrá,“ povedal Matúš ticho, akoby len pre seba.

„On hrá, no potichu, a vtedy, keď ľudia, čo ich vezie, sú k sebe dobrí. Vtedy sa starý autobus teší a nečujne im vyhráva,“ pošepol mu otec.

„A ako to počujú?“ začudovane sa spýtal chlapec.

„Srdcom, dobrým srdcom, Matúš.“

„Ocko, ja ho počujem?“

„Pravdaže ho počuješ.“

„Ocko, a vieš, že trolejbus naozajstne vyhráva? Nepamätáš sa? Keď sme raz šli, normálne som to počul.“

„Je to pravda, Matúš. Trolejbus poháňa elektrina, jeho tichý motor ľudom cvrliká ako svrček.“

„Pamätám sa, ako sme počúvali svrčka, keď sme boli u babky v Papíne. Svrček je dobrý, však?“

Obaja stíchli. Matúš ani nečakal na odpoveď. Stáli na plošinke a ešte chvíľu počúvali autobusovú harmoniku.

Matkine slzy

MORDVIANSKA ROZPRÁVKA

Boli raz muž a žena a žili veľmi biedne. Raz im poľahlo obilie, raz im ho potľkol ľadovec, inokedy im všetok dobytok uhynul na mor. Mali troch synov. Všetci traja boli zdraví, silní a pekní. Keď podrástli, pomáhali otcovi pri práci; robili vo dne v noci, no všetko márne. A ľudia sa im smiali.

„Pozrite,“ vraveli, „zdraví mládenci, a nevedia sa uživiť. Hanba! Radšej keby si šli hľadať službu.“

Synov to škreklo, zašli za rodičmi a poprosili ich, aby ich pustili do sveta.

Rodičia sa rozžialili, zaplakali:

„Kamže by ste šli? Na koho by ste nás starých nechali?“

Na to najstarší syn povedal:

„Neplačte, otec, mať. Nenariekajte! Pôjme na Sibír, nájdeme si voľnú zem.“

Prostredný dodal:

„Zasejeme tam obilie.“

A najmladší znova prosí:

„Pustite nás na Sibír! Sú tam včely, dobytok má dobrú pastvu.“

Horko-ťažko sa dali rodičia prehovoriť. Synovia sa s nimi rozlúčili a na pamiatku zasadili pod oknom vrbu.

„Opatrujte ju, polievajte,“ povedali rodičom. „Pokým bude zelená, znamená to, že sme živí a zdraví, ale keď začne usychať — je s nami zle.“

Potom odišli. Otec s matkou zostali sami. Nevedno, či prešlo veľa, či málo času, iba sa

im raz narodila dcéra. Dievčatko rástlo, aj vrba pod oknom rástla. Ťažko povedať, čo bolo krajšie, štíhlejšie.

Keď dievčatko vyrástlo, chodievalo na ulicu hrať sa s kamarátkami. Raz prišlo domov a horko plakalo. Matka sa ho pýta:

„Čo plačeš, dieťa moje? Vari ti niekto ublížil?“

„Ako nemám plakať? Všetky kamarátky majú bratov, len ja som sama ako prst.“

Vtedy jej matka porozprávala o troch starších bratoch, ako odišli na Sibír hľadať voľnú zem.

Odvtedy si dievčina obľúbila vrbu, ešte lepšie sa o ňu starala. Oberala z nej suché lístky, zem okolo nej polievala a opatrne kyprila. Často pod ňou sedávala, spievala clivé pesničky, vyšívala, navliekala korálky a lesklé peniažteky.

Raz si všimla, že na vrbe sa akosi častejšie ukazujú suché vetvičky: raz tu, raz tam. „Joj, to nie je dobre!“ vraví si. „Ktovie, či bratia v cudzej zemi neochoreli? Mala by som ich navštíviť.“

Zašla za rodičmi a poprosila ich, aby ju pustili na Sibír navštíviť bratov. Rodičia sa preľakli, ale čo mali robiť. Napokon dcéru pustili.

Matka ju vyobliekala do bielych šiat, pošítych zlatými peniažtekmi a korálkami. Opásala jej široký opasok z červeného plátna, do vrkočov jej vpletla purpurové stužky, na hrdlo zavesila náhrdelník a cez plecيا prehodila veľkú malinovočervenú šatku. Potom ju rodičia vychystali na cestu. Poplakali si a vtedy jej kvapli na hrud' dve matkine slzy.

„Dcéra moja drahá! Moje slzy ťa budú chrániť pred chorobou, smrťou, pred zlým nešťastím. Len si dávaj pozor! A nech ťi po ceste nezíde na um kúpať sa, lebo zlá vedma by ti vzala šaty a zahubila by ťa.“

Dievčina sa rozlúčila s matkou aj s otcom. Prehodila si batôžtek cez plece a vydala sa na ďalekú cestu.

Nevedno, či šla dlho, či krátko, blízko, či ďaleko, až prišla do tmavého lesa. Ako v ňom kráča, zazrie hrbatú starenu, vedmu, s paličou.

„Dobrý deň, stará matka.“

„Dobrý deň, dcéra moja. Kamže sa pobe-
ráš?“

„Idem na Sibír hľadať bratov.“

„Vezmi aj mňa so sebou.“

„Dobre, stará mať.“

A tak šli spolu. Šli, šli, až prišli k rieke.

Vedma vraví: „Dcéra moja, okúpme sa. V takejto horúčave sa nedá ísť.“

Dievčina odvetila: „Aj by som sa okúpala, ale mať mi zakázala.“

„Veď tá je ďaleko, neuvidí ťa,“ odvetila vedma.

Dievčina súhlasila. Vybrali si teda miesto na brehu, zobliekli sa a dievčina hneď skočila do vody.

Kúpala sa, čľapkala, no hrud' si prikrývala rukou, aby jej voda nezmyla matkine slzy. Starena medzitým zhodila zo seba staré handry a začala si obliekať šaty dievčiny. Keď to tá zbadala, naľakala sa a zaplakala:

„Jaj, mamička, cudzia starena si oblieka moje šaty. Berie si moju šatku!“

Vtom sa ozval matkin hlas:

„Utekám ti na pomoc, dcéra moja. Starene vykrútím krk!“

Stará vedma sa zľakla, zhodila zo seba šaty dievčiny a obliekla si svoje staré handry.

Potom sa pýta:

„Ako to, že ma začula tvoj krik?“

Dievčina odvetila:

„Keď som sa s matkou lúčila, padli mi na hrud' jej slzy. Preto počula môj plač a dozvedela sa o mojom nešťastí.“

Potom sa dievčina pobrala ďalej a vedma za ňou.

Nevedno, či šli dlho, či krátko, no cesta ich zasa doviedla k rieke. Brehy boli zelené, voda chladivá a deň horúci, prehorúci.

Starena vraví:

„Pod', okúpeme sa!“

Dievčina by sa rada ponorila do vody, ale sa bála: čo ak jej vedma znovu ukradne šaty?

„Nie,“ odvetila, „nebudem sa kúpať!“

Potom opäť vykročila. A starena za ňou.

Nevedno, či šli dlho, či krátko, no cesta ich opäť doviedla k rieke. Voda v nej bola priehľadná, čistá. A deň bol znova horúci.

„Podme sa okúpať, dievčina,“ ozvala sa vedma. „A neboj sa. Nedotknem sa ťa, ani tvojich šiat.“

Nato sa starena vyzliekla a vošla do vody.

Dievčina nevydržala a podho za ňou. Lenže vtedy sa vedma vrhla k nej a začala ju špliechať. Dievčina nestihla ani okom mihnúť a matkine slzy boli preč. Starena nato vybehla na breh, schytila jej šaty a obliekla si ich.

Dievčina zaplakala, zavolala:

„Och, mamička, mamička! Vedma si obliekla moje šaty, ozdobila sa mojimi ozdobami, zahalila sa do mojej šatky!“

Lenže tentoraz sa matka neozvala.

Dievčina dlho plakala, no všetko márne. A tak vyšla z vody a obliekla sa do handier starej vedmy a pobrala sa ďalej. Nevedno, či tie dve šli dlho, či krátko, blízko, či ďaleko. Napokon prišli na Sibír a našli bratov dievčiny. Vedma im povedala:

„Ja som vaša rodná sestra, prišla som vás navštíviť, trochu u vás pobudnúť.“

Bratia sa potešili, objímali ju, bozkávali, hostili.

„A kto je to s tebou?“ spýtali sa napokon.

„Akési túlavé dievča,“ riekla vedma. „Na-

šla som ho v lese, zľutovala sa nad ním a vzala ho so sebou. Pošlite ho do kuchyne.“

Bratia poslali dievčinu do kuchyne a vedmu posadili do parádnej izby. Ponúkli ju koláčmi, napojili medovinou.

Na druhý deň vstali bratia zavčasu ráno a vravia vedme:

„Milá sestrička, my pôjdeme na pole a ty choď do humna. Včera sme namlátili raže, dávaj pozor, aby vtáky nerozvláčili zrna.“

Vedma sa pobrala do humna, sadla si celkom skraja a zvolala:

„Vrany, kavky, holuby, zleťte do humna, pozobte všetko, čo vidíte!“

Kavky, vrany, holuby prileteli v celých krdloch a pustili sa do zrna. Večer prišli bratia a videli, čo sa deje v humne. Vravia vedme:

„Sestra, a čože si tak zle strážila?“

„A veru som dobre strážila,“ odvetila vedma. „Načisto som zmorená. Ale keď sa vám nepáči, pošlite strážiť to dievča, čo prišlo so mnou. Čo má nadarmo jesť cudzí chlieb!“ Na druhý deň poslali teda bratia do humna svoju pravú sestru a oni odišli na pole. Prišla dievčina do humna, prileteli straky, vrany, kavky, holuby. No dievčina skríkla:

„Heš, straky! Heš, vrany! Jedzte prázdne zrna, plné nechajte mojim bratom!“

Vtáky začali čistiť humno. Večer prišli bratia domov a vidia, že humno je na nepoznanie. Všade čisto, upratané, pozametané. Zrna bolo na kope, prikryté čerstvou slamou. Začali si medzi sebou hovoriť:

„Nie je náhodou toto naša pravá sestra? Aká je starostlivá.“

Zavolali dievčinu do parádnej izby a vypytovali sa jej. A ona im rozpovedala čistú pravdu.

Nahnevali sa bratia na vedmu, zobrali jej sestrine ozdoby a šaty, kázali jej obliecť si staré handry a vyhnali ju.

Keď sestra do vôle pobudla u bratov, začala sa poberať domov. Bratia ju bohato obdarovali. Dali jej dary pre matku a otca, zapriahli pár bystrých koní, drevený chomút omotali červeným plátňom, zavesili naň zvonček, voz vystlali voňavým, mäkkým senom. Navrch položili biely koberec a odprevadili si sestru na kuse cesty domov.

Prel. ELENA LINZBOTHOVÁ

ILUSTROVALA VIERA BOMBOVÁ

Veľká literárna súťaž

OTÁZKA č. 1

V januári uplynie rok, čo spisovateľka Krista Bendová navždy odložila svoje rozprávkové pero a ticho od nás odišla. Zanechala nám však básničky, rozprávky a v nich — kúsok svojej duše. Bola raz jedna trieda, Opice z našej police, Nezábudky. Spisovateľka pre vás napísala aj $8 \times 8 = 64$ neobyčajných rozprávok. Ich hlavný hrdina i jeho verný pes majú čosi spoločné s osmičkou. Ako sa obaja volajú?

OTÁZKA č. 2:

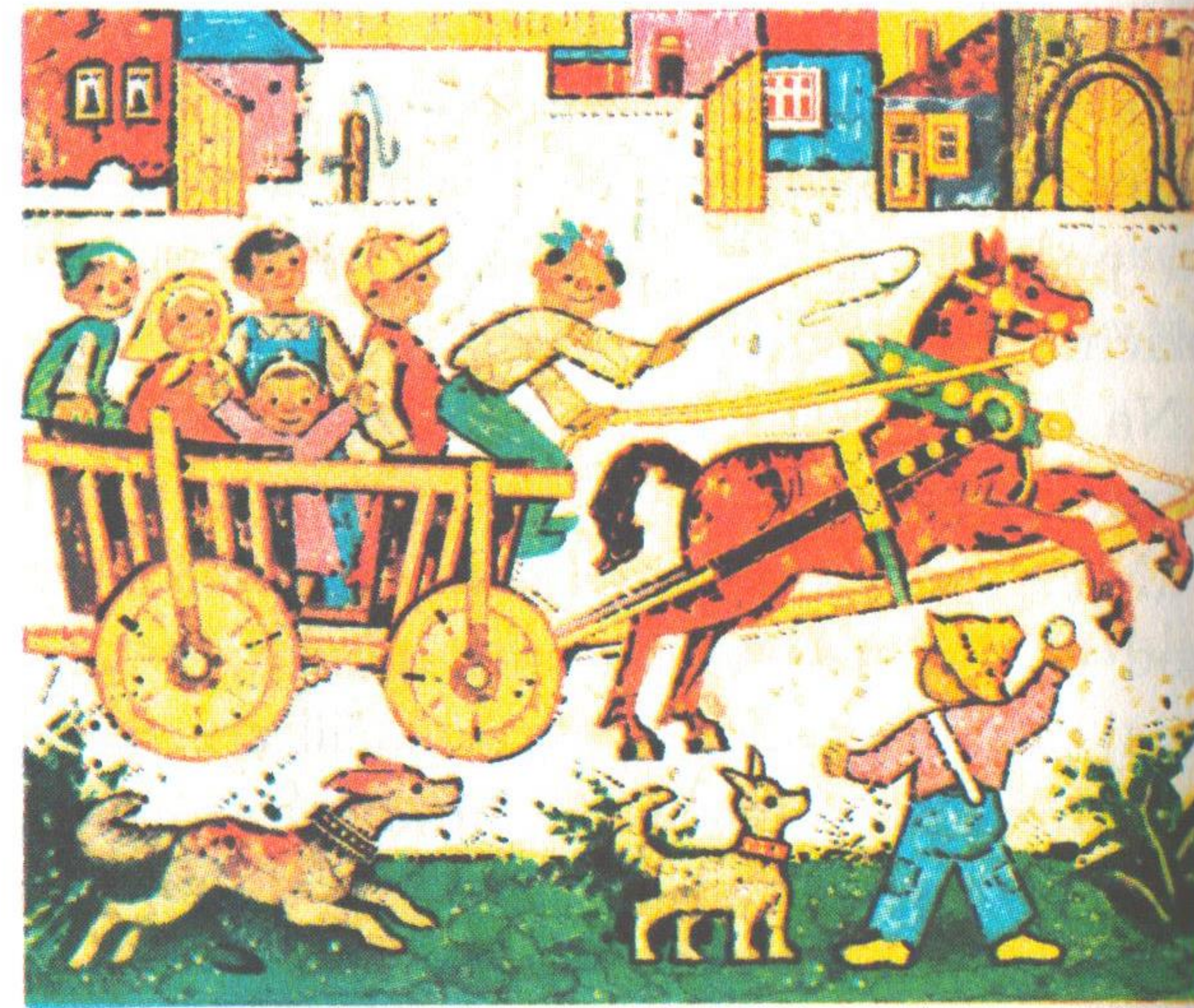
Vy, ktorí mávate často *Veľkú cestovnú horúčku* a radi cestujete *Do Tramtárie*, určite uhádnete, ktorý básnik pre vás vymyslel *Kúzla pod stolom* a báseň, z ktorej je nasledujúci úryvok:

Panpulóni z Panpulónie Každý Panpulónec,
— až to srdce zovrie: **ktorý vidí zvonec,**
majú biele košele, **zvoní, zvoní, zvoní,**
čierne panpulóvre. **až sa spanpulóni.**

OTÁZKA č. 3.

„Ružová Anička sa rozhodla, že kúpi tri citróny a uzdraví chorého kráľa. Chodník, ktorý viedol na zámok, žiaril ako cesta k slncu. Citróny kráľovi nepomohli. Spoza chrbta sa mu vyškerila kmotra smrť, a zázračný lekár neprichádzal. Anička zlatým kľúčom otvorila svoj čarovný mlynček, a ten začal vyhrávať veselé pesničky. A keď ešte Anička porozprávala kráľovi Kubove príhody, kráľ sa tak smial, že na chorobu zabudol. Opäť bol zdravý ako Lomidrevo alebo Valibuk. Aničke podaroval zlatú podkovu, zlaté pero a zlatý vlas.“

V tomto príbehu sa ukrývajú názvy desiatich rozprávok Pavla Dobšinského z 3. knihy Slovenských

rozprávok, ktorá vyšla na jeseň vo vydavateľstve *Mladé letá* s ilustráciami národného umelca Albína Brunovského. Stačí, keď správne uhádnete 5 názvov.

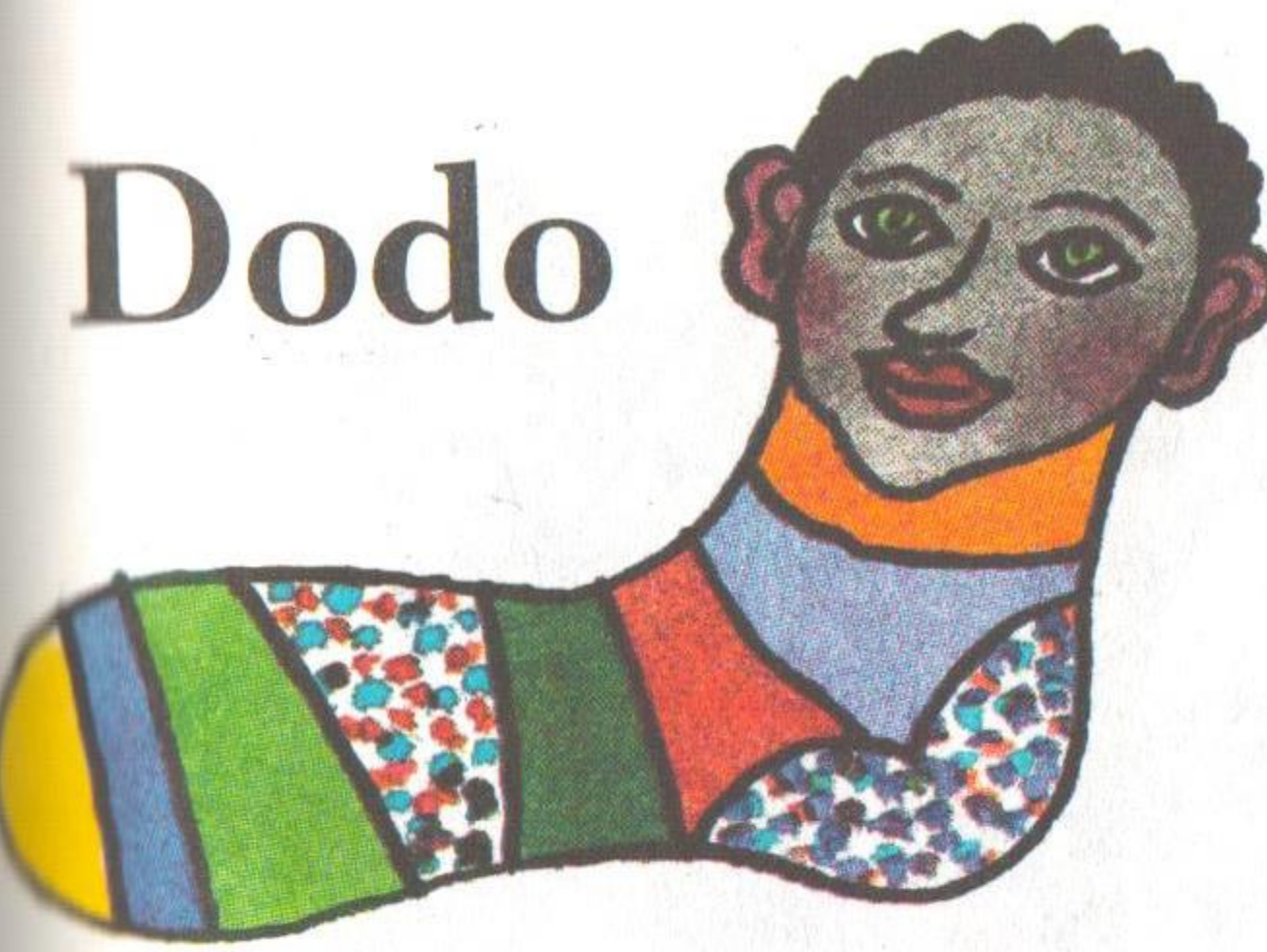
OTÁZKA č. 4:

Pekné obrázky, ktoré v sebe ukrývajú malé hádanky a ktoré kvitnú trojružami a usmiateymi slnkami, nájdete v 1. a 2. knihe Slovenských rozprávok, v knižke *Varila myšička kašičku* a v mnohých ďalších. Maliar, ktorý ich namaľoval, ilustroval aj mnohé zo starších ročníkov *Slniečka*. Keď sa pozriete na našu výtvarnú ukážku, určite si spomeniete na jeho meno.

Do zberovania o pekné knižné ceny zaradíme každého súťažiaceho, ktorý odpovie správne aspoň na dve otázky. Odpovede nám pošlite na korešpondenčných lístkoch do konca januára.

Správne odpovede z 3. čísla *Slniečka*: 1. straka, Do školy, 2. Prázdniny so strýcom Rafaelom, Vincent Šikula, 3. Karol Jetting, Ondrejský cintorín, 4. Alica v krajine zázrakov, Dušan Kállay.

Knihu posielame týmto výhercom: Lotika Václaviková, Rumunsko; Juraj Hargaš, Nové Mesto nad Váhom; Mariana Tóviková, Hnúšťa; žiaci 4. roč. VII. odd. ŠD-ŠK I. ZŠ Hriňová a členovia literárneho krúžku pri MĽK Pobeďim.

Ako sa stať černošským náčelníkom

Niečo sa mihlo vzduchom, ozvalo sa bác! a zo záveja sa začal vyhrabávať Dodo Krátka Ponožka.

„Už mám toho snehu po krk. Čo keby sme si zašli do teplejších krajín?“ Tomáš vedel, že „Dodom je to ľahké. Stačí zobrať na dľaň snehovú vločku, pridať trochu fantázie a zrazu je tu africký prales. Samé liany, „hú“, „vří“, „prásk“! Ešte šťastie, že Tomáš s Dodom natrafili aj na ľudí. Ale na akých! Všetci sedeli v kruhu, nič si nevšimli, iba sem-tam niekto z nich zabubnoval na tamtam.

„Pán černocho, kde máte náčelníka?“ spýtal sa Tomáš najbližšieho.

„Hamtam!“ ukázal čierny občan a ďalej sa tváril vážne.

Tak sa Dodo s Tomášom zoznámili s černošským náčelníkom Hamtamom.

„Prečo tu všetci tak smutne sedíte a nebeháte radšej po vašom krásnom pralesi?“

„Som Hamtam I.“ rozhovoril sa náčelník. „Vo vedľajšom pralesi vládne Hamtam II. a v ďalšom Hamtam III. Jeden z nás sa musí stať hlavným náčelníkom, a keďže sa nevieme dohodnúť, o týždeň budeme súťažiť v behu. Kto vyhrá, bude hlavný náčelník. Môj šaman mi prezradil kúzlo: Musím šesť dní pred pretekmi behať okolo našej osady, ale tak, že každý deň pobežím iba polovicu z toho ako predchádzajúci deň. A posledný deň mám bežať iba raz.“

„Ale veď to je výborné,“ povedal Dodo. „Vieš kúzlo, vyhráš!“

„Viem alebo neviem,“ smutne povedal Hamtam I. „Všetci moji poddaní tu teraz sedia

Krátka Ponožka

PETER BERO

a rátajú, až sú z toho čierni, koľkokrát mám okolo osady bežať prvý deň. A stále nič.“

Tomáš až tak poskočil:

„To sa musí odzadu! Posledný deň raz, predposledný, teda piaty deň dvakrát toľko — to je dva, štvrtý deň...“

„Umbula čumbula!“ zakričal Hamtam I., čo v černošskej reči znamená hurá!

„Ja bežím bežať!“ dodal a rozbehol sa.

Dodo s Tomášom rýchlo nasadli na svoje snehové vločky a hybaj domov! Až vtedy Dodovi napadlo:

„Nejako sa mi nezdá to kúzlo s behaním. Už si o takom niečom počul?“

„Kúzlo?“ zasmial sa Tomáš. „Ten šaman je veľmi múdry. Behaním milý Hamtam nečaruje, ale celkom obyčajne trénuje.“

„Fakt, to mi nenapadlo. Ale koľko teda vlastne nabehá?“ chcel sa Dodo spýtať Tomáša, lenže ten už bežal domov, až sa za ním prášilo.

A čo vy, deti? Viete to? Ak áno, napíšte na adresu *Slniečka* (Bratislava 815 19, Suworovova 3), koľkokrát za šesť dní Hamtam I. obehne svoju osadu.

Správne riešenie z 3. čísla *Slniečka*: Biely trpaslík sa objavuje o 5. hodine.

Knihu posielame týmto výhercom: Veronika Albertová, Rohožník; Daniel Marhefka, Kežmarok; Jana Hricíková, Humenné; Beáta a Andrea Waschmannová, Bratislava; Alexander Vadkerti, Štúrovo.

ILUSTRUJE ONDREJ ZIMKA

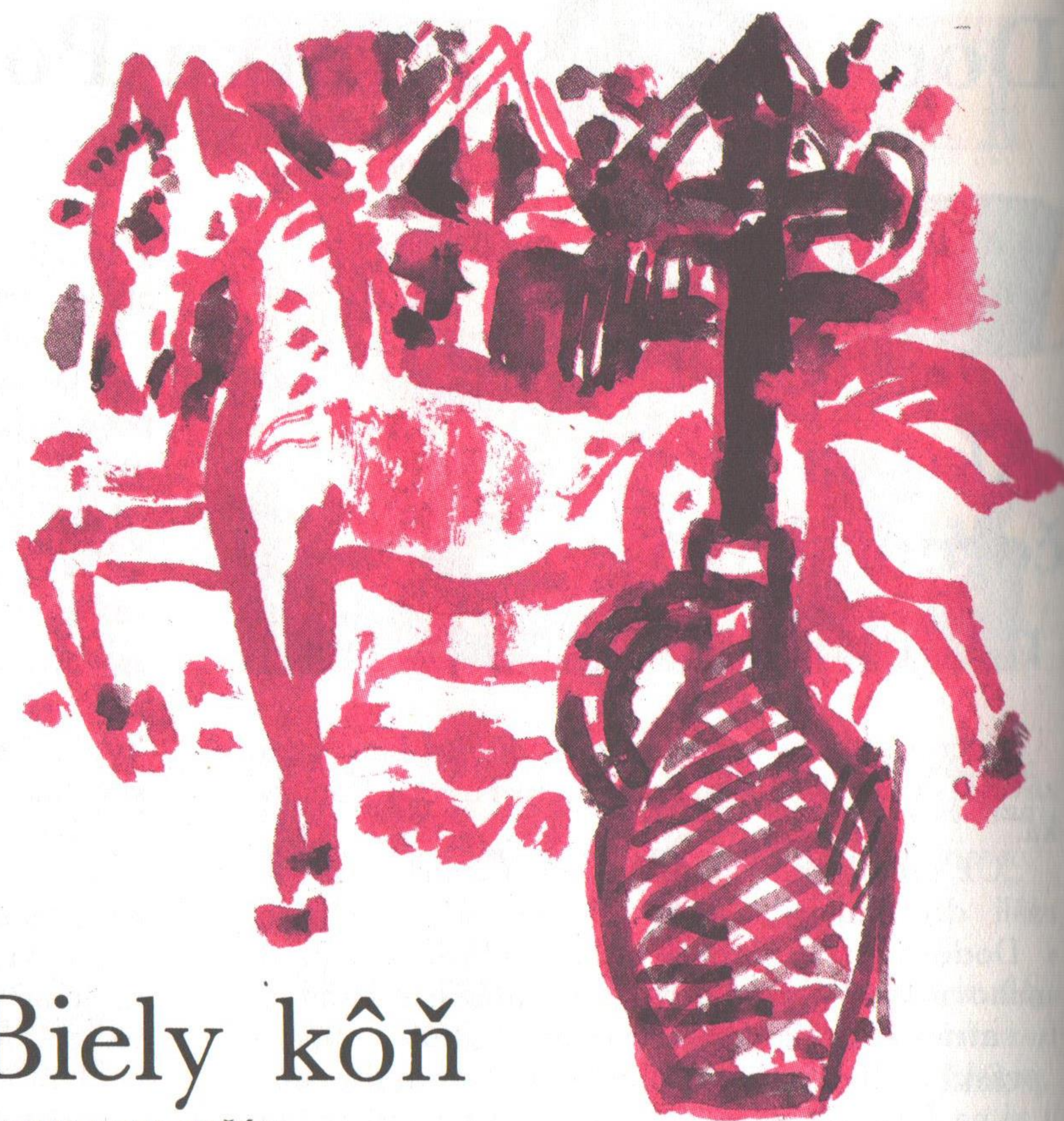
Akvárium

Ryba má večne plné ústa.
 Ja už spím — ona hľadá sústa.
 Zobudím sa —
 a ryba je.
 Raňajkujem —
 a ryba je.
 Idem sa prejsť —
 a ryba je.
 Kedy sa jej to zunuje?
 Aká je len pažravá!
 Čo sa mi nezdá? V čom je
 chyba?
 V tom, že z nej nie je veľryba,
 že je to iba malá ryba...

Baran na trhu

Zavčas ráno na trhu
 má už baran v batohu
 pre detičky-barančky,
 pre detičky-ovečky
 10 kapúst,
 9 kelov,
 8 paprik,
 7 rajčín,
 6 jablk,
 5 hrušiek,
 4 čerešne,
 3 višne,
 2 egreše...
 No a sebe kúpil
 liter vína —
 už si z neho upil!
 A pre ovcu-ženu
 kilo petržlenu.

Prel. LENA OVČINIKOVÁ
 a BRAŇO HOCHEL

Biely kôň

ŠTEFAN MORAVČÍK

Každý večer strašieval na račišdorfskom cintoríne biely kôň. Obchádzal ako duch, hlboko sa klaňajúc pred drevenými krížmi a kamennými pomníkmi. Ženy, ktoré sa neskoro večer vracali z roboty, prisahali, že ho naozaj videli. Iné rozprávali, že sa vynára ako zjavenie hneď tu, hneď na inom konci cintorína. Každý sa preto cintorínu zďaleka vyhol, deti sa večer neodvážili vyjsť ani na ulicu.

Robotníčky, ktoré museli večer chodiť vedľa cintorína, sľubovali desať litrov vína tomu, kto strašidlo zažehná. Prihlásili sa síce niekoľkí chlapi, ale v poslednej chvíli všetkých odvaha opustila.

Napokon sa podobrli strýc Ondráš, že za desať litrov vína sa o to pokúsia. O polnoci vybrali sa na cintorín. Ukryli sa za veľký kamenný kríž, hodili pripravenú ohlávku koňovi na hlavu a odviekli ho domov do maštale. Stávkou vyhrali.

Bodaj by nie, keď to bol ich vlastný kôň, ktorého potajomky púšťali večer na cintorín napásť sa.

NÁLEZ NA DRAPÍRE

JOZEF REPKO

PIATA ČASŤ

Stalo sa v predchádzajúcej kapitole:

Tomáš s Markom nedodržali sľub, že sa nevrátia k záhadnému kuželu. Na úsvite pri ňom našli mŕtveho srnčeka — a zazreli starovekú osadu aj jej živých obyvateľov. Marek si navyše všimol, že kužel odletel do vesmíru.

Kto má smolu, má aj posmech

Zapadla som do tej drapírskej šlamastiky až po uši.

Ráno som sa prebudila až o ôsmej, keď mama mala už oči červené od plaču a ocko začínal hromžiť. Vtedy som už vedela, že je zle, a tak som prezradila, že Tomáš s Markom strážia najsenzáčnejší nález na Zemi.

Mama prestala plakať a trochu sa uspokojila.

„Možno to bude len obyčajná detská hlúposť,“ vzdychla si. No ocko hromžil ďalej.

„Už sú na hlúposti dosť veľkí. Zaslúžia si poriadny výprask.“

Išla som s ním. Nie iba preto, že som hrozne zvedavá. Niekedy dokážem celkom slušne prosiť za Tomáša, ktorý sa nikdy tak neponíži, aby prosíkal a oľutovával, aj za Marka, ktorý sa zas pred bratom hanbí nebyť chlapi. Cestou sme stretli uja Petíka, archeologičku Ivanu a jej Mira.

Poručík Petík prikázal Macháčovým debišom pratať sa od jamy čo najďalej. Museli zacúvať asi o desať krokov. Škoda, že si ich viac nevšimol. Mohol si ušetriť trochu námahy a nám, Halinovcom, fúru hanby.

„Čo to vlastne vystrájate, občania?“ vzdychal s tvárou červenou od výstupu po strmom svahu Drapíra. „Jeden deň ma ženiete do týchto výšav kvôli práchnivým kostičkám a kúsku hrdzavého železa, iný deň kvôli uhynutému srncovi.“ Hlas mu škrípalo ako píłka po železe. „Kde je ten ‚predmet neobyčajne veľkej hmotnosti a neurčitého poslania‘? Tak ste mi to oznámili, či nie?“ zavrtal oči do Mira.

Miro spýtavo pozeral na Tomáša, Tomáš na Marka, Marek do oblohy.

„Kdesi tam,“ šomral. „Podistým už medzi hviezdami.“

„Šibe ti?“ vrčal Tomáš. „Naj-

skôr ho potiahli tí diví bradáči.“
 „A nie skôr vaši spolužiaci?“ mienil ocko, ktorý ničomu nerozumel a zaujímal ho len mŕtvy srnček.

„Tých pokojne vynechajme!“ namietol mladý inžinier. „Kužel by premiestnili iba pomocou mechanizmu.“

„Ak vôbec nejaký jestvoval,“ podotkla archeologička Ivana a ostro si premerala svojho budúceho manžela.

„Tak moment!“ uťal rozhovor poručík Petík. „Takto sa nedohovoríme. Jeden sa pokúša narozprávať nám čosi o vesmírnych letoch, druhý o praveku, tretí o geologickej záhade. A vy, slečna, tvrdíte, že nijaký nález nejestvuje. Tak kto má pravdu?“

„Ja,“ ozvalo sa štvorhlasne. Poručík Petík zmučene privrel viečka. A neprestával ich privierať ani vtedy, keď Marek rozprá-

val, ako sa zrezaný kužel zmenil na podivuhodný šíp-raketu a odfrčal do vesmíru. Tváril sa lútostivo, keď Tomáš opisoval

bradatých bojovníkov a hradisko so štvorhrannou pevnosťou a dvoma radmi múrov.

Radostné zavýjanie debišov ho však napokon rozhnevalo a prikázal im zmiznúť domov.

Miro bezohľadne zdrapil archeologičku za útle rameno. Prinútil ju skočiť do jamy. Nazlostene hundral:

„Úradnú osobu presvedčať nebudem. Ale ty, milá moja, sa musíš presvedčiť sama!“

Ukázal na zreteľný odtlačok základne kužeľa v hline: akoby tam predtým dlho ležal ťažký tanier.

„Tu je hlina, ktorú sme z neho zoškrabali...“

Archeologička sa v pomykove dotýkala plátkov stvrdnutej hliny. „Spečená prudkým žiarom,“ šepkala. „Nie sú to zvyšky vypálenej keramiky, a predsa...“

„A v tom je tá záhada,“ prikývol Miro.

Aj poručík Petík zaváhal.

„Podám hlásenie, ak už na tom trváte. Mám spomenúť aj vízie tých dvoch loptošov?“

„Vízie ako vízie...“ zamyslene opakovala Ivana.

S jamkami v lícach sa ponášala na bezradnú prváčku. „Aby ste rozumeli, pred štyridsiatimi rokmi tu archeológ Nestor odkryl zvyšky hradiska z doby železnej. V jeho výskumoch pokračoval docent Scherer. Obaja dokázali, že veľké hradisko s pohrebiskom obklopovali dva rady kamenných múrov. Na vrcholci ležala akropola — svätyňa. Veď som ti, Miro, o tom podrobne rozprávala...“

Kužeľ z modrastého kovu som videla na vlastné oči. Chcela som

to už povedať, no predstavila som si, s akými radostnými tvármi uháňali debiši do Poddrapíra. Bolo mi jasné, že spomedzi súrodencov Halinovcov aspoň okuliarnatá Petra musí načas vyzeráť ako normálna.

Poručík Petík krčil plecami a už len mlčal. Pomohol ockovi zviazať behy srnca, aby ho zakosíleného na hrubej haluzi zniesli do dediny a odviezli do veterinárnej stanice: tam zistia príčinu uhyntia.

Miro by ho odniesol aj sám, teraz však trpel pod iným bremenom. Ivana ho odviedla stranou.

„Netušila som, že sa uchýliš k takému nízkemu spôsobu,“ sipela ako rozzúrená vretenica.

„Vysvetlila by si mi láskavo, na čo narážaš?“ vrčal Miro ako Azor, keď mu niekto siaha na misku so žrádlom.

„Vieš to dobre!“

„Neviem.“

„Tým deťom si podrobne rozprával o hradisku.“

„Prepánakráľa! Prečo by som to robil?“

„Aby si vyfantazirovali nejakých Trákov, Skýtov alebo Dákov, a tak si sa mi pomstil za predvčerajšok. Lenže ja som rameno s rozkladajúcim sa svalstvom naozaj videla.“

„A ja zasa kužeľ. Dokonca som sa s ním riadne ponatáhal.“

„Beriem to ako nevkusnú odplatu. Nevkusnú a podlú.“

Spozorovali, že sa na nich upiera päť párov očí, že päť párov uší nie je hluchých, fľochli po sebe a — zmĺkli.

Oboch škriepnikov mi prišlo hrozne ľúto. Už ani na seba

nepozerajú, sú ako dvaja cudzí ľudia, navyše nepriatelia. A nepriatelia sa sotva zosobášia. Všetko zapríčinilo pár kostí, kus kovu a jedna hlúpa záhada. No predovšetkým debiši, ktorí si zmysleli kutrať pod hrabom. Začala som im želať všetko najhoršie.

Zaslúžili by si však viac ako to najhoršie! Veď tí naničhodníci začali roztrubovať povesti, ako sa Halinovci načisto zmagorili.

Predstavte si horúci júlový deň. Kráčame cez Líščie lúky a leje sa z nás ako v saune. Už sa vidíme v jazierku za Poddrapírom. Zrazu z dvora na okraji dediny ktosi skričí:

„Hradní páni! Už idú hradní páni.“

Tomášovi a Markovi od zlosti blčia uši, zelenajú, no nezhodia sa natoľko, aby na hlúpy drobizg čo len zaškúlili. A svorka prvákov a druhákov vrieska, až zalieha v ušiach:

„Šibnutí, šibnutí!“

Neďaleko Kaprenky postávajú debiši so všetkými bratancami

„Mali ste na nich zadupať, nech vám vydajú svoj poklad, keď ste nám ho toľko závideli. Alebo ste sa báli?“

„Náhodou,“ zlostí sa Marek, „keby nemali meče a sekery a nebolo by ich tak veľa...“

Debiši sa až klátia od rehotu. A ja darmo prosím svojich bratov, aby držali jazyk za zubami.

„Nerozumieš tomu, Petra,“ vraví mi Marek smutne. Ani Tomáš ma neokrične ako inokedy, len zažiali:

„Keď to musíme rozprávať...“

Uznáte, že ich sama začínam pokladať za úplne šibnutých. Obzvlášť, keď nás stretne teta Čelková, osoba s najrapotavejším jazykom v Poddrapíre.

„Čože to počúvam, detičky? Vraj ste na kopci videli dajakých čudných ľudkov?“

A Marek s Tomášom ochotne rozprávajú, aké sukne nosili ženy v pevnosti... a tetka Čelková pohľadza dvojčatá po vlasoch, potom sa rozbehne od domu k domu.

„Chudák horár Halina, taký slušný a poctivý človek, a toľké nešťastie ho postihne. To vari od toho, že žijú na Líščích lúkach ako odludi.“

Začínam zle zazerať spoza okuliarov.

Ešte šťastie, že o niekoľko dní rozrušil Poddrapír tajomný cudzinec a aspoň na niekoľko dní sa prestalo trkotať o Halinovcoch.

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

Ako znásobiť radosť

Rozhovor so spisovateľkou Dagmar Wagnerovou

Práve sme zavŕšili ďalší rok. V tomto novom sa 16. 1. dožívate okrúhleho životného jubilea. Jedna z vašich knížiek sa volá Kúzelný klobúk. Čo by ste si z neho vytiahli k narodeninám?

Životné jubileum sa mi hneď vidí príjemnejšie pri predstave, že si darček môžem vyčariť z kúzelného klobúka. Najradšej by som zažmurila oči, strčila do cylindra ruku a vytiahla — prekvapenie. Napríklad peknú knižku veršov (nemuseli by byť ani moje vlastné) alebo takého zajačička, čo by nechrumkal mrkvičku, ale nosil mi ju domov zo zelovocu.

Hovorí sa, že radosť, o ktorú sa človek rozdelí s inými, býva dvojnásobná. Preto som sa opýtala detí z jednej košickej školy, aký darček by potešil ich. A viete, čo si zaželali? Aby som vraj z toho klobúka, keď je taký zázračný, vytiahla — slona.

A priviedla ho k nim do základnej školy. Pýtate sa, čo by tam, prepánajána, robil? Naozaj neuhádnete? Máte nula bodov. Predsa — učil by sa sloninu s ostatnými žiakmi a v lete by chobotom sprchoval celú triedu.

Spomínate si ešte na knižku Všetko letí, čo má krídla? Kam by ste odleteli, keby ste mohli?

Keď som bola malá, veľmi som túžila lietať s divými husami a chlapčekom Nilsom Holgerssonom po Švédsku, ako o tom ohromne vzrušujúco písala spisovateľka Selma Lagerlöfová. To sa mi nepodarilo, nuž som pravidelne lietala aspoň vo sne. Bolo to celkom jednoduché. Zamávala som rukami — krídlami a hneď som ľahko-ľahulinko plachtila nad južným pólom, Parížom alebo nad kopcom Temný lúh, kde som vo dne zbierala maliny. Nevieť, či o lietaní snívajú všetky dievčatá, ale chlapci určite. Každý chce byť pilotom, a ešte radšej kozmonautom, a letieť až na hviezdu Ypsilon Indiána. (Hvezdári majú pripomienku, že sa tá hviezda správne volá Epsilon, ale Ypsilon je svetovejšie!)

Želanie lietať sa mi v skutočnosti splnilo až v roku 1960, keď ma jeden rozkolísaný eroplán odviezol z Bratislavy do Prahy. Medzi suvenírmi z ciest starostlivo opatrujem diplom a fotografie lietadiel, ktoré som dostala ako účastníčka jubilejného letu Praha — Bratislava dňa 28. októbra 1983 pri príležitosti 60. výročia Československých aerolinií.

A čo vaša kniha Dobrodružstvo so slnkom? Na ktorú z vlastných príhod si najneradšej spomínate?

Na ktorú najneradšej? Mhm. To teda budem musieť trochu popremýšľať. Zdá sa mi, že moja pamäť má také elektrónky, že na všetko zlé rýchlo zabúda. Ale počkajte, predsa len...

Spomínam si, že v tuhej zime roku 1945 som sa skrývala ja,

DAGMAR WAGNEROVÁ
PÁN ČIHI
ASLEČNAHOTA

moje dve sestry a ešte ďalšie deti v čiernej banskej štôlni v dedine Štiavnické Bane. Všetky sme ustrašene a netrzeplivo čakali, kým vonku prestanú hvízdať guľky a my sa zase budeme môcť sánkovať a stavať snehuliakov s uhlovými očami a mrkvovými nosmi. A takýto smutný čas čakania na koniec vojny by som už nikdy nechcela prežívať ani ja a iste nijaké dieťa na svete.

A verte, či neverte, aj dnes by som ešte rada odletela na zimu (brr, som strašne zimomrivá) so sťahovavými vtákmi do Afriky. A na jar, keď začne všetko kvitnúť, by som sa z tej Afriky vrátila zase domov.

Pripravila
NATAŠA PAVULAKOVÁ

Zápisník Slniečka

V OKTÓBRI prezentovalo vydavateľstvo Mladé letá svoju produkciu na najväčšom knižnom veľtrhu na svete — vo Frankfurtu. Na tomto obrovskom podujatí so štyridaťročnou tradíciou vystavujú Mladé letá od roku 1959 v osobitnom stánku v susedstve s pražským vydavateľstvom Albatros. Mladé letá každý rok predstavujú asi 150 kníh z najnovšej produkcie, ale aj úspešné vydania z minulých rokov, o ktoré majú záujem naši zahraniční partneri. Tento rok bol na veľtrhu osobitný panel s knihami zaslúžilého umelca Dušana Kállaya, držiteľa Ceny H. Ch. Andersena. Veľký záujem nielen medzi odborníkmi, ale aj medzi návštevníkmi, vyvolala 3. kniha Slovenských rozprávok s ilustráciami národného umelca Albína Brunovského. Na veľtrhu boli knihy aj z takých exotických krajín ako Kostarika, Čína, Tanzánia, Kamerun alebo Kongo. A kto vám toto všetko prezradil? Vedúci exportu vydavateľstva Mladé letá Peter Čačko.

JUBILEUM: 19. januára sa dožíva 70. rokov zaslúžilý umelec Vladimír Reisel. Napísal pre deti tri zbierky veršov: Keď sa lúka zazeleňuje, Tisíc hier a tisíc kvetov a Zázračná muzika. K jubileu mu srdečne blahozeláme!

DO OKTÓBROVÉHO KOLA Veľkej literárnej súťaže sme dostali 666 správnych odpovedí. Poslali nám ich deti nielen z celého Sloven-

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 815 19 Bratislava, Suvorovova 3. Telefón 523 26. Šéfredaktor Ján Turan, zástupca šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-tech-

ská, ale aj z Rumunska a Juhoslávie. A preto okrem piatich výhercov, ktorí budú odmenení knihami, si zaslúžia našu mimoriadnu pochvalu aj ďalšie deti.

Je to predovšetkým Daniel Durandzi zo Selenča v Juhoslávii, Miroslav Molnár z Novej Huty v Rumunsku, žiaci III. A triedy zo ZŠ na Hubeného v Bratislave, deti 6. oddelenia ŠD ZŠ na Leninovej ulici v Zlatých Moravciach a deti III. výchovnej skupiny DD v Koromli.

A odkiaľ sme dostali najviac odpovedí? Zo ZŠ Jána Švermu v Humennom 59, z Prešova 43, z Banskej Bystrice 43, z Prievidze 34, z Kežmarku 39, z Hriňovej 35, zo Šumiaca 26, z Komárna 25. Naša mimoriadna pochvala preto právom patrí aj deťom, súdruhom učiteľom a vychovávateľom z týchto miest i všetkým, ktorí sa aktívne zapájajú do našej súťaže.

HÁDANKY

MARTA BENČAĎOVÁ

Tučná mama, tučné dieťa, majú krídla, nevyletia. Majú rady chladné more, neprechladnú, nie sú choré. Z peria nosia krásny frak, aký nemá žiaden vták.

(tučniaky)

Sú to myšky bezmála, iba krídla z rogala príroda im pridala. Čo je to?

(netopiere)

Prečítaj na dúšok

Chceš sa vybrať do sveta počítačov a zoznámiť sa tam s ich predkami — s dedkom Abakom a s tetkou Paskalínou? Chceš počuť o prvom elektronickom počítači s menom Eniac, ktorý mal obrovské telo a malý mozog celkom ako praveký dinosaurus? Chceš sa dozvedieť, prečo má pre počítač taký veľikánsky význam úplne maličká vecička, ktorú podľa angličtiny voláme čip, čo v slovenčine znamená lupienok? Chceš vedieť, čo majú s počítačom spoločné obyčajný šuter. Chceš nazrieť do „brucha“ počítača, dozvedieť sa všeličo o jazykoch, ktorým rozumie, i to, prečo program pre počítač pripomína kuchársky recept? Chceš vedieť, prečo počítaču stačia na rátanie len dve číslice — nula a jednotka? A chceš sa dozvedieť aj to, kde všade nám tieto moderné prístroje pomáhajú a kde ich v budúcnosti budeme využívať?

Ak ťa to zaujíma, prečítaj si knihu talianskeho autora Luca Noveliho Moja prvá kniha o počítačoch. Lákavá je nielen tým, o čom, ale aj ako rozpráva. Je to vlastne vzrušujúca obrázková reportáž z výpravy Lenky, Tomáša a ich psa Bonyho do sveta našich múdrych pomocníkov. Sprevedza ich osobný počítač Robo — ich nový priateľ. Farebné i vtipné kresby, poučný i humorný text spôsobia, že knižku neodložíš, kým ju celú neprezrieš a neprečítaš.

JANA STEINEROVÁ

nický redaktor Ondrej Mariássy, redaktorka dr. Lubica Kepštová.

Redakčná rada: Zaslúžilý umelec Miroslav Cipár, zaslúžilý umelec Lubomír Feldek (predseda), Peter Glocko, Daniel Hevier, Juraj Klaučo, Vojtech Kondrót, Ján Navrátil, Ondrej Zimka.

Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS Ústredná expedícia a dovoz tlačne, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

NEROZPRAVAJTE MI TU VTIPY!
UŽ TRETÍ CHLAP VYBUCHOL OD SMIECHU!

VVRRR

ZNEHAZI
KROKODILA
D. ZIMKA

NEVIDEL SI EŠTE KOLMÝ START?

TIK
TAK

STRIEĽAJTE NA VEŽU

VSTUP LEN V UNIFORME

TATA, TATA...

MAMA

POZOR!
PADAJU GRANÁTY

...TEN SA ZAKOPAL PORIADNE! POZRI, UŽ RASTIE...

ZASA NÁS NAKOPALI...

NÁŠ NAJNOVŠÍ
LESNÝ TANČ

VPRED

TAKÉTO HRIBY ZBIERAM NAJRADŠEJ...

EŠTE

SMELO

VRCHNÝ VELITEĽ
KOCURKOVSKÉJ
ARMÁDY

VZAD

PRAVÝ FÚZ

ĽAVÝ FÚZ

KROKODILA
SLZA →

VOJNA
MIER

VRCHNÝ, PRCHNI

VOJNA
A
MIER